

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที

จังหวัดสมุทรสงคราม *

ลลิตา สำแดงพันธ์ **

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล/การบริหาร

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2539-2540 แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีได้เผยแพร่สู่สังคมไทย โดย องค์กรพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้หยิบยกปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการมีระบบบริหารจัดการที่ไม่ดีและแนวทางสร้างระบบที่ดีขึ้นมาเป็นประเด็นในการสร้างความเข้าใจและระดมความเห็นจากประชาชนในภาคส่วนต่างๆของสังคมเป็นผลให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมเกิดการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวาง องค์กรต่างประเทศที่ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือเช่นธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อการนำไปใช้ได้อย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ โดยมีหลักการของการมีธรรมาภิบาลหลายหลักการแตกต่างกันออกไป แต่ก็มักมี หลักการพื้นฐานคล้ายกัน หลักการพื้นฐานที่สำคัญคือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส สำนึกรับผิดชอบ และประสิทธิภาพประสิทธิผล

ประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารจัดการที่ดีในยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนทำให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพรัตน์ บุบผะศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์กรที่นำมาใช้ หลักการที่มีผู้นำไปใช้เสมอคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การมุ่งฉันทามติ การมีสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกันและการคำนึงถึงคนทุกกลุ่มหรือพหุภาคีและการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่นั้นได้ระบุไว้ 6 หลักการดังกล่าวมาแล้วและกลายเป็นหลักการสำคัญที่มีการนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างกว้างขวางอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ก็มีคำถามว่าหลักการต่างๆนี้หมายถึงอะไร แล้วจะทราบได้อย่างไรว่ามีธรรมาภิบาล แล้วหรือยัง มีมากหรือน้อย ต้องปรับปรุงอะไรอีกบ้าง คำตอบที่อาจเป็นไปได้ก็คือการจัดทำตัวชี้วัดเพื่อผู้ใช้จะได้เข้าใจและนำไปใช้ตรวจสอบตนเองและผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นได้ (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546 : ออนไลน์)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการบริหารงานที่เข้าถึงประชาชนในตำบลมากที่สุด โดยมีหน้าทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบลนั้นๆ ตามอำนาจหน้าที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและคำนึงถึงประชาชนในทุกๆด้าน เพื่อให้ประชาชนในตำบลเหล่านั้นได้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จัดทำระบบการบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ในตำบลให้ดียิ่งขึ้น เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและธรรมาภิบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเข้ามาช่วย เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีและการทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดมีประโยชน์ต่อประชาชนให้ได้มากที่สุด โดยมีตัวประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมืองด้วยเช่นกัน แม้ในปัจจุบันประชาชนจำนวนไม่น้อยจะยังไม่เข้าใจหรือรู้จักเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และผู้บริหารอาจจะไม่ได้นำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ว่ามีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด และความเข้าใจของประชาชนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ นำไปใช้เพื่อบริหารงานในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นไปในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาความเข้าใจของประชากรเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา บุคลากรที่ทำงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 56 คน และประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 1,830 คน รวมทั้งสิ้น 1,886 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบสะดวก (convenience sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่พบหรือหาได้ง่าย โดยจะใช้อัตราส่วน 1 : 10 จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 188 คน โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม 2561

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ได้แก่ สถิติ t-test (Independent Samples t-test) และ สถิติ F-test (One-Way ANOVA) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามบุคลากร และระดับความรู้ของประชาชนต่อความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยกรณีของการวิเคราะห์ F-test เมื่อพบความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ LSD (Least Significant Different)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. บุคลากรที่ทำงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 56 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 44.6 มีอายุ 51-59 ปี ร้อยละ 41.1 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 44.6 เป็นเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 37.5 และมีระยะเวลาในการทำงาน 4 ปีขึ้นไป ร้อยละ 75

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าผู้ตอบมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความเห็นมากที่สุด

- 2.1หลักความคุ้มค่า โดยมีการคำนึงถึงเรื่องประโยชน์และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมของตำบลเป็นหลัก ค่าเฉลี่ย 4.41

2.2 หลักความโปร่งใส รองลงมา โดยข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เผยแพร่ต่อประชาชนมีความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง ค่าเฉลี่ย 4.35 หลักนิติธรรม โดยผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม ค่าเฉลี่ย 4.33

2.3 หลักนิติธรรม โดยผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรม ค่าเฉลี่ย 4.33

2.4 หลักคุณธรรม โดยบุคลากรของอบต. บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง เป็นธรรมและเสมอภาคค่าเฉลี่ย 4.32

2.5 หลักความรับผิดชอบ โดยมีการเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนโดยมีการเร่งแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ค่าเฉลี่ย 4.31

2.6 หลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย 4.30

3. บุคลากรในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

4. ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 132 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 59.8 มีอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 25.8 มีระดับการศึกษา คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.6 มีอาชีพลูกจ้างทั่วไป ร้อยละ 31.1 มีระยะเวลาที่อาศัย 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 42.4 และส่วนใหญ่มีความถี่ของการติดต่อ คิดเป็นร้อยละ 40.9

5. ประชากรที่มีความแตกต่างในลักษณะด้านบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ต่อระดับความเข้าใจและความเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

6. ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัย และความถี่ของการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกัน มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและความเข้าใจของประชากรเกี่ยวกับการ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ในด้านหลักนิติธรรม สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารวางกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีเหตุผลและเป็นธรรมมากที่สุดรวมไปถึงมีความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการและมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในด้านหลักคุณธรรม บุคลากรขององค์การบริหารบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง เป็นธรรมและเสมอภาค รวมไปถึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ในด้านหลักความโปร่งใส และด้านการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆต่อประชาชนถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง รวมไปถึงมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบการทำงานของอบต. ตลอดถึงแผนงานและโครงการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอิสระในการเสนอความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานและความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาในเรื่องต่างๆที่สำคัญ ในด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่ามีการเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนโดยมีการเร่งแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ทั้งนี้ยังมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และด้านหลักความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการคำนึงถึงเรื่องประโยชน์และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมของตำบลมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเทียบกับผลงานที่ตำบลได้รับ

2. บุคลากรในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามทั้งนี้พบว่าบุคลากรมีการใช้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยบุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามได้ความสำคัญแก่หลักความคุ้มค่า โดยมีการคำนึงถึงเรื่องประโยชน์และความสำคัญของสิ่งแวดล้อมของตำบลเป็นหลัก ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังรวมไปถึงหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ นิภาพรรณ ผิวอ่อน (2559) ที่พบว่าศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ โดยพบว่ามีองค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีคะแนนสูงที่สุดคือหลักความคุ้มค่า รองลงมา

คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

3. ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อหลักธรรมาภิบาลในตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน จะมีระดับความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทรงชัย นกขมิ้น (2556) ที่ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ และพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับ ความเป้นธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

4. ระดับความเข้าใจของประชาชนสามารถจำแนกได้จากระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัย และความถี่ของการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรีและสูงกว่า มีความเข้าใจสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และพบว่าลูกจ้างทั่วไปมีความเข้าใจน้อยกว่ากับรับราชการ ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพรรณ ผิวออน (2559) ที่ได้ทำการศึกษากิจการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพบความแตกต่างในลักษณะด้านบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ต่อระดับความเข้าใจ และความเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ต่างกัน ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และผู้ที่อาศัยมากกว่า 1 ปีขึ้นไป และเคยติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเข้าใจมากกว่าผู้ที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ปี และไม่เคยติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ (2554) ที่ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลปางมะค่า อำเภอเขาฉกรรจ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยพบว่าผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น จะมีระดับทัศนคติและความรู้ที่แตกต่างจากผู้มีประสบการณ์น้อย ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม” พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยพบว่าถึงแม้ว่าประชาชนจะเข้าใจการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล จะให้ความสำคัญกับการบริหารที่เป็นไปตามหลักคุณธรรม ความคุ้มค่า ตรงหลักนิติธรรม มีหลักการรวมทั้งโปร่งใสและให้ความยุติธรรม แต่ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและประโยชน์ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ นำไปใช้เพื่อบริหารงานในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นไปในระยะยาว ผู้วิจัยขอแนะนำข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรสนับสนุนให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม เช่น มีโอกาสร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลที่ต้องการ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบย้อนหลังการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลโดยตรงกับประชาชน และเปิดโอกาสลงความเห็นต่อการสนับสนุนกิจกรรม และระบบบริการสาธารณะ

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ควรใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดี เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันมากขึ้น ควรสนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ที่เหมาะสมภายในองค์การ นอกจากนี้ควรจัดการประเมินประสิทธิภาพจากการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งสนับสนุนผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีตามหลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

นอกเหนือจากศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และระดับความรู้ความเข้าใจต่อหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรขยายผลการศึกษาไปในประเด็นอื่นๆ

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

2. ควรการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นหรือจากเขตการสำรวจที่กว้างขึ้น โดยศึกษาเปรียบเทียบในระดับจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- ทรงชัย นกขมิ้น. (2552). *การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิภาพรรณ ผิวออน. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ.(2554). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. *ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี*. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ธรรมาภิบาล%3A_หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่
- สถาบันพระปกเกล้า. *ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี*. ค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี>